

2016-11-25
N2016/07338/RS

Tillväxtverket Regelrådet	
Ank	2016 -11- 28
Dnr	RR 2016-000366

Anrika 18/1

Näringsdepartementet
Rättssekretariatet
Rättssakkunnig
Jenny Lundberg
08-405 38 81

Promemoria Bemyndigande för Livsmedelsverket att meddela
föreskrifter om kravspecifikationer för befintliga geografiska
spritbeteckningar

Remissinstanser

- 1 Kammarrätten i Jönköping
- 2 Förvaltningsrätten i Uppsala
- 3 Domstolsverket
- 4 Kommerskollegium
- 5 Konkurrensverket
- 6 Konsumentverket
- 7 Livsmedelsverket
- 8 Patent- och registreringsverket
- 9 Regelrådet
- 10 Statens jordbruksverk
- 11 Sveriges Kommuner och Landsting
- 12 Business Sweden
- 13 Konsumentföreningen Stockholm
- 14 Lantmännen
- 15 Livsmedelsföretagen
- 16 Näringslivets Regelnämnd
- 17 Sprit & Vinleverantörsföreningen
- 18 Svenska Föreningen för Immaterialrätt
- 19 Svensk Handel
- 20 Svenskt Näringsliv

- 21 Sveriges Konsumenter
- 22 Systembolaget
- 23 Visita

Näringsdepartementet har utarbetat en promemoria med förslag till ändring i lagen (2009:1424) om kontroll av skyddade beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel.

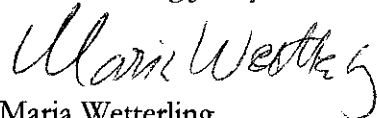
Remissen innebär att regeringen vill ha synpunkter på förslaget i promemorian. Remissvaren ska ha kommit in till **Näringsdepartementet senast den 31 januari 2017**. Vi ser gärna att ni skickar dem per e-post till n.registrator@regeringskansliet.se med kopia till jenny.lundberg@regeringskansliet.se. I remissvaret ska Regeringskansliets diarienummer N2016/07338/RS anges.

Myndigheter under regeringen är skyldiga att svara på remissen. En myndighet avgör dock på eget ansvar om den har några synpunkter att redovisa i ett svar. Om myndigheten inte har några synpunkter, räcker det att svaret ger besked om detta.

För **andra remissinstanser** innebär remissen en inbjudan att lämna synpunkter.

Råd om hur remissyttranden utformas finns i Statsrådsberedningens promemoria Svara på remiss – hur och varför (SB PM 2003:2). Den kan laddas ner från Regeringskansliets webbplats www.regeringen.se.

Vid eventuella frågor avseende remissen kontaktas i första hand rättssakkunnig Jenny Lundberg.

Maria Wetterling
T.f. rättschef

Bilaga: Näringsdepartementets promemoria Bemyndigande för Livsmedelsverket att meddela föreskrifter om kravspecifikationer för befintliga geografiska spritbeteckningar.

**Bemyndigande för Livsmedelsverket att
meddela föreskrifter om kravspecifikationer för
befintliga geografiska spritbeteckningar**

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning.....	3
2	Författningsförslag.....	4
3	Bakgrund och nuvarande reglering.....	5
3.1	EU-rätt.....	5
3.2	Nationell rätt	7
4	Problemställning.....	8
5	Överväganden och förslag	9
6	Konsekvenser.....	11
6.1	Konsekvenser för företagare	11
6.2	Konsekvenser för myndigheter	12
6.3	Konsekvenser i övrigt	12
7	Författningskommentar.....	13

1 Sammanfattning

I promemorian föreslås att det i lagen (2009:1424) om kontroll av skyddade beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel införs ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om sådana kravspecifikationer som avses i artikel 20 i Europaparlamentets och rådets förordning 110/2008¹.

Med stöd av bemyndigandet och efter det att kommissionens prövning av kravspecifikationerna har avslutats kan föreskrifter meddelas om vilka krav en producent ska uppfylla för att få använda de skyddade beteckningarna för svensk vodka, svensk akvavit och svensk punsch.

Lagändringen syftar till att säkerställa att de svenska spritbeteckningarna även fortsättningsvis kommer att vara registrerade i bilaga III till förordningen 110/2008 och få det skydd som följer av en sådan registrering.

Lagändringen föreslås träda i kraft den 1 juli 2017.

¹ Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 110/2008 av den 15 januari 2008 om definition, beskrivning, presentation och märkning av, samt skydd av geografiska beteckningar för, spritdrycker, samt om upphävande av rådets förordning (EEG) nr 1576/89.

2 Författningsförslag

Förslag till lag om ändring i lagen (2009:1424) om kontroll av skyddade beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel

Härigenom föreskrivs att 3 § lagen (2009:1424) om kontroll av skyddade beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 §²

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar de föreskrifter som behövs som komplettering av EU-bestämmelserna.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om sådana kravspecifikationer som avses i artikel 20.1 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 110/2008.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2017.

² Senaste lydelse 2011:411.

3 Bakgrund och nuvarande reglering

3.1 EU-rätt

En geografisk beteckning är en kollektiv immaterialrätt som anger att en produkt har sitt ursprung i ett land, eller i en region eller en plats i ett land, där produktens kvalitet, rykte eller andra egenskaper i allt väsentligt kan tillskrivas dess geografiska ursprung (artikel 15.1 i förordningen 110/2008).

Förordningen 110/2008 innehåller bl.a. unionsrättsliga bestämmelser om skydd av geografiska beteckningar för spritdrycker. Syftet med bestämmelserna är att åstadkomma ett konsumentskydd på hög nivå, förhindra vilseledande förfaranden samt uppnå en marknad som kännetecknas av öppenhet och sund konkurrens. Genom bestämmelserna värnas det goda rykte som unionsspritdrycker har såväl inom unionen, som på världsmarknaden.

Förordningens skydd omfattar beteckningar som registrerats enligt ett särskilt föreskrivet förvarande (se nedan). Sådana beteckningar ska enligt artikel 16 i förordningen 110/2008 vara skyddade mot varje form av direkt eller indirekt användning i kommersiellt syfte när det gäller produkter som inte omfattas av registreringen, varje form av obehörigt bruk, imitation eller anspelning, varje form av annan falsk eller vilseledande beteckning i fråga om härkomst, ursprung, art eller väsentliga egenskaper som anges i beskrivningen, presentationen eller märkningen av produkten samt varje annan form av agerande som kan vilseleda konsumenten om produktens verkliga ursprung.

I artikel 17 i förordningen 110/2008 regleras hur förfarandet för registrering av geografiska beteckningar går till. En ansökan som avser en geografisk beteckning inom unionen ska göras till kommissionen av den medlemsstat som spritdrycken kommer från. Ansökan ska vara vederbörligen motiverad och innehålla en kravspecifikation för spritdrycken i fråga. Kravspecifikationen ska bl.a. innehålla en beskrivning av spritdrycken, inklusive produktens viktigaste fysikaliska, kemiska och/eller organoleptiska egenskaper, en beskrivning av framställningsmetoden, en definition av det berörda geografiska området och uppgifter som påvisar sambandet med den geografiska miljön eller det geografiska ursprunget. Kommissionen ska inom tolv månader efter det att ansökan lämnats in kontrollera om ansökan är förenlig med bestämmelserna i förordningen. Om kommissionen kommer fram till att så är fallet ska huvudkraven i kravspecifikationen offentliggöras. Fysiska eller juridiska personer som har ett berättigat intresse får därefter, inom sex månader, komma in med invändningar mot registreringen av den geografiska beteckningen. Kommissionen ska sedan i enlighet med granskningsförfarandet fatta beslut om registrering av den geografiska beteckningen i bilaga III till förordningen 110/2008. Eventuella invändningar ska beaktas. Därefter ska beslutet offentliggöras i C-serien av Europeiska unionens officiella tidning.

Förordningen 110/2008 trädde i kraft den 20 februari 2008 och ersatte då rådets förordning 1576/89³. I den äldre förordningen saknades bestämmelser om förfarandet för registrering av geografiska beteckningar. Det fanns inte heller några närmare bestämmelser om när dessa fick användas, annat än att de skulle reserveras för spritdrycker som fick sin karaktär och sina slutliga egenskaper under ett tillverkningsstadium som ägde rum i det angivna geografiska området. I övrigt överläts åt medlemsstaterna att tillämpa nationella regler om tillverkning, rörlighet inom en medlemsstat, beskrivning och presentation av de varor som tillverkats inom det egna territoriet, under förutsättning att reglerna var förenliga med unionsrätten.

För varje geografisk beteckning som var registrerad i bilaga III till förordningen 110/2008 den 20 februari 2008 ska medlemsstaterna, enligt artikel 20.1 i nämnda förordning, senast den 20 februari 2015 lämna in en kravspecifikation till kommissionen. Medlemsstaterna ska enligt artikel 20.2 i samma förordning dessförinnan även se till att denna kravspecifikation funnits tillgänglig för allmänheten. Om ingen kravspecifikation har lämnats in till kommissionen innan den 20 februari 2015 ska kommissionen, enligt artikel 20.3 i nämnda förordning, stryka den registrerade geografiska beteckningen från bilaga III.

Enligt artikel 9 i kommissionens genomförandeförordning 716/2013⁴ ska kommissionen, om det av den tekniska dokumentationen för en fastställd geografisk beteckning som lämnats i enlighet med artikel 20.1 i förordning 110/2008 inte framgår att kraven i artikel 15.1 i den förordningen är uppfyllda, fastställa en tidsfrist för dess ändring eller återkallelse eller för inlämnande av synpunkter från medlemsstaten. Om sådana brister inte åtgärdas av medlemsstaten inom den tidsperiod som fastställts ovan ska det tekniska underlaget inte anses ha lämnats in och artikel 20.3 i förordning 110/2008 ska tillämpas.

I förordningen 110/2008 regleras, förutom de förfaranden som redogjorts för ovan, även förfarandet för att göra ändringar i sådana befintliga kravspecifikationer som godtagits antingen i samband med en registrering av en geografisk beteckning enligt förfarandet i artikel 17 i förordningen 110/2008 eller i samband med det särskilda förfarandet i artikel 20 samma förordning (artikel 21 i förordningen 110/2008).

När en geografisk beteckning har registrerats ska kontroller göras innan produkten släpps ut på marknaden för att säkerställa att huvudkraven i kravspecifikationerna följs (artikel 22 i förordningen 110/2008). Om detta inte kan säkerställas ska kommissionen enligt artikel 18 i samma förordning, i enlighet med granskningsförfarandet, fatta beslut om att upphäva registreringen. Även detta beslut ska offentliggöras i C-serien av Europeiska unionens officiella tidning.

³ Rådets förordning (EEG) nr 1576/89 av den 29 maj 1989 om allmänna bestämmelser för definition, beskrivning och presentation av spritdrycker.

⁴ Kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 716/2013 av den 25 juli 2013 om tillämpningsbestämmelser för Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 110/2008 om definition, beskrivning, presentation och märkning av, samt skydd av geografiska beteckningar för, spritdrycker.

Sverige har i dag tre geografiska beteckningar som är registrerade i bilaga III till förordningen 110/2008: Svensk Vodka/Swedish Vodka, Svensk Aquavit/Svensk Akvavit/Swedish Aquavit och Svensk Punsch/Swedish Punch. Samtliga beteckningar har varit registrerade sedan Sveriges inträde i EU då registrering av spritdryckerna ställdes upp som ett villkor för anslutningen⁵. Det finns däremot inte några registrerade kravspecifikationer för beteckningarna, dvs. skriftliga regler om vilka krav en spritdryck ska uppfylla för att en producent ska få använda de skyddade beteckningarna.

3.2 Nationell rätt

Förordningen 110/2008 kompletteras i nationell rätt av lagen (2009:1424) om kontroll av skyddade beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel. Lagen innehåller bl.a. bestämmelser om kontroll av spritdrycker och åtgärder som får vidtas för att säkerställa att förordningen 110/2008 följs.

Lagen kompletteras i sin tur av förordningen (2009:1425) om kontroll av skyddade beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel, där det bland annat framgår att Livsmedelsverket ska ta emot och handlägga ansökningar om registrering av skyddade beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel, samt ansökningar om avregistrering eller ändring av produktspecifikationer för sådana produkter.

Efter en ändring⁶ i förordningen om kontroll av skyddade beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel ska Livsmedelsverket även, sedan den 1 juli 2014, utföra de uppgifter som Sverige som medlemsstat har när det gäller kravspecifikationer för spritdrycker enligt artikel 20 i förordningen 110/2008.

⁵ Se Akt om villkoren för Konungariket Norges, Republiken Österrikes, Republiken Finlands och Konungariket Sveriges anslutning till de fördrag som ligger till grund för Europeiska unionen och om anpassning av fördragen, Bilaga I, Del V, Avsnitt B, Del VII, punkt 4 d).

⁶ SFS 2014:519

4 Problemställning

Som konstaterats ovan saknar samtliga svenska registrerade spritbeteckningar i dag specifikationer över vilka krav som ska gälla för att producenter ska få använda beteckningarna för sina produkter. Livsmedelsverket har därför tagit fram förslag på sådana kravspecifikationer och i enlighet med vad som föreskrivs i artikel 20 i förordningen 110/2008 överlämnat dessa till kommissionen i december 2014. Specifikationerna har även hållits tillgängliga för allmänheten.

Nästa steg i processen är att kommissionen kontrollerar om de ingivna kravspecifikationerna är förenliga med bestämmelserna i förordningen 110/2008, särskilt de krav som ställs upp i artikel 17.4 på innehållet i det tekniska underlaget. Om så inte anses vara fallet kommer Sverige enligt artikel 9 i förordningen 716/2013 ges möjlighet att ändra i underlaget, återkalla detta eller lämna synpunkter på kommissionens bedömning. Om de påtalade bristerna inte åtgärdas ska det tekniska underlaget enligt samma artikel inte anses ha lämnats in och artikel 20.3 i förordning 110/2008 ska tillämpas, dvs. den geografiska beteckningen ska strykas från bilaga III till förordningen. Hur handläggningen i övrigt ska gå till är oklart och varken förordningen 110/2008 eller förordningen 716/2013 ger någon ledning i frågan. Klart är dock att förfarandet enligt artikel 17 i förordningen 110/2008 inte är tillämpligt eftersom det endast avser registrering av en ny geografisk beteckning eller ändring av en redan fastställd kravspecifikation.

Det har vid kontakter med kommissionen framkommit att kommissionen, om kravspecifikationerna anses förenliga med bestämmelserna i förordningen 110/2008, inte kommer att fatta något formellt beslut om godtagande och registrering av specifikationerna och inte heller publicera dessa i C-serien av Europeiska unionens officiella tidning, vilket bl.a. görs vid registrering av en ny beteckning. För att kravspecifikationerna ska kunna göras gällande mot producenter krävs därför att detta sker genom ett nationellt förfarande.

5 Överväganden och förslag

Promemorians förslag: Det införs ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om sådana kravspecifikationer som avses i artikel 20.1 i Europaparlamentets och rådets förordning 110/2008.

Skälen för promemorians förslag: Till skillnad från vad som gäller när en medlemsstat ansöker om att få en ny geografisk beteckning registrerad kommer såvitt kan bedömas kommissionens prövning av kravspecifikationerna för de registrerade geografiska beteckningarna svensk vodka, svensk akvavit och svensk punsch inte att leda till att kommissionen fattar något formellt beslut om registrering av specifikationerna. Innehållet i specifikationerna kommer därför inte att gälla direkt för de producenter som avser att använda beteckningarna. Detta medför också att kontrollmyndigheten inte kommer att kunna säkerställa att kraven för att få använda beteckningarna upprätthålls. I förlängningen riskerar detta att leda till att registreringen av spritbeteckningarna upphävs.

Om registreringen upphävs kommer de allmänna märkningsreglerna och de generella reglerna för spritdrycker att tillämpas. Beteckningen ”svensk” kan fortsätta att användas men kopplingen till det geografiska området kommer att bli betydligt svagare och spritdryckerna kommer inte heller att ingå i handelsavtal mellan EU och tredjeland, vilket kan påverka exportmarknaden.

För att garantera att de svenska spritbeteckningarna även fortsättningsvis kommer att vara registrerade i bilaga III till förordningen 110/2008 och få det skydd som följer av en sådan registrering krävs att de kravspecifikationer som hör samman med respektive beteckning tas in i en nationell författning.

Livsmedelsverket har enligt förordningen om kontroll av skyddade beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel i uppgift att ta emot och handlägga ansökningar om bl.a. registrering av skyddade beteckningar på livsmedels- och jordbruksområdet. Myndigheten har också getts ett särskilt ansvar för att ta fram och till kommissionen lämna in kravspecifikationer för geografiska spritbeteckningar i enlighet med artikel 20 i förordningen 110/2008. Bestämmelser om detta har meddelats med stöd av den s.k. restkompetensen, dvs. 8 kap. 7 § första stycket 2 regeringsformen.

Mot den beskrivna bakgrunden får det anses lämpligt att Livsmedelsverket även får uppgiften att meddela föreskrifter om kravspecifikationerna, efter det att kommissionens prövning av dessa har avslutats.

En kravspecifikation innehåller regler om vilka krav som ställs för att producenter av spritdrycker ska få använda de skyddade beteckningarna. Eftersom sådana bestämmelser riktar sig till enskilda krävs det lagstöd för att kunna meddela myndighetsföreskrifter om kravspecifikationer (jfr

8 kap. 3 § första stycket och 10 § regeringsformen). Det finns för närvarande inte något sådant bemyndigande.

Det bör därför införas ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om kravspecifikationer för de aktuella spritbeteckningarna.

6 Konsekvenser

Den föreslagna ändringen innebär att det införs ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om sådana kravspecifikationer som avses i artikel 20.1 i förordningen 110/2008. Med stöd av bemyndigandet kan Livsmedelsverket efter subdelegation meddela föreskrifter om sådana specifikationer. Innehållet i dessa föreskrifter är avhängigt utfallet av kommissionens prövning. Det är i detta skede av processen inte möjligt att fullt ut överblicka de konkreta konsekvenser som utgången av kommissionens prövning kan komma att leda till.

De som berörs av regleringen är främst spritbranschen och producenter som använder de skyddade geografiska spritbeteckningarna eller tillverkar de aktuella spritdryckerna. Därutöver berörs även konsumenter och Livsmedelsverket i egenskap av ansvarig kontrollmyndighet. I viss mån kan även allmänna förvaltningsdomstolar komma att påverkas.

6.1 Konsekvenser för företagare

Det finns i dag ett tiotal producenter som använder sig av de svenska geografiska beteckningarna. Det finns därutöver ett antal producenter som tillverkar aktuella spritdrycker men som i dagsläget inte använder beteckningarna. Storleken på företagen skiljer sig åt, från aktörer som omsätter hundratusentals miljoner svenska kronor årligen till aktörer som bedriver småskalig verksamhet.

Genom kravspecifikationerna kommer det att ställas upp specifika krav som producenter måste uppfylla för att få använda de svenska spritbeteckningarna. De tillverkare vars produkter uppfyller kraven kommer att kunna fortsätta använda de skyddade beteckningarna utan att behöva vidta några åtgärder och deras produkter kommer att få det skydd som avses. De producenter vars produkter inte uppfyller kraven kommer däremot att vara tvungna att antingen göra ändringar i sina produktionsled så att kraven uppfylls, eller göra förändringar i märkningen av sina produkter så att dessa säljs under andra beteckningar.

Eftersom användandet av de skyddade beteckningarna för med sig ett gott anseende kan detta försämrats för de produkter som inte lägre kan säljas med hjälp av beteckningarna, vilket i sin tur kan leda till minskad försäljning. Att en produkt inte längre inkluderas i en geografisk beteckning kan också leda till att fördelarna med att ha tillverkningen i Sverige minskar. Det kan emellertid även leda till att produktionssteg flyttas till Sverige för att produkterna ska uppfylla kraven för att få använda spritbeteckningarna.

Beroende på hur kravspecifikationerna slutligen kommer att utformas kan det komma att ställas högre eller lägre krav för att de geografiska beteckningarna ska få användas. Ju lägre krav som ställs desto fler tillverkare kommer att kunna använda de geografiska beteckningarna, vilket kan leda till ett bredare utbud av produkter. Den ökade konkurrensen kan

emellertid få till följd att producenterna ser över var det är mest fördelaktigt att förlägga produktionen för att minska produktionskostnaderna. Det ska även noteras att ju svagare den geografiska kopplingen blir desto större blir risken att produkternas särskilda anseende minskar.

6.2 Konsekvenser för myndigheter

Den föreslagna ändringen kommer att ha mycket begränsade ekonomiska och administrativa konsekvenser för Livsmedelsverket. Arbetsinsatsen för att ta fram aktuella föreskrifter bedöms som ringa och kan genomföras inom myndighetens ordinarie verksamhet.

Regelförändringen kommer vidare att underlätta för Livsmedelsverket att utföra de föreskrivna kontrollerna eftersom det kommer att ställas tydliga krav på produkterna. Kontrollerna kommer att samordnas med de kontroller som redan sker av tillverkningsanläggningar för spritdrycker och kommer endast att medföra en marginell ökning av Livsmedelsverkets kontrollarbete på anläggningarna. Förändringen bör således inte föranleda någon direkt ökad arbetsinsats för myndigheten och inte heller några ökade avgifter för producenterna.

6.3 Konsekvenser i övrigt

Även domstolarna kan beröras då beslut om förelägganden, förbud, viten och omhändertagande av varor som Livsmedelsverket fattar inom ramen för sin kontroll, kan överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Regel­förändringen berör dock en mycket begränsad krets och den eventuella målökningen bedöms bli marginell.

Ett införande av kravspecifikationer förutsätts leda till att det blir lättare för konsumenter att få korrekt information om spritdryckernas geografiska ursprung. Detta i sin tur medför att anseendet för spritdryckerna bibehålls.

7 Författningskommentar

Förslaget till lag om ändring i lagen (2009:1424) om kontroll av skyddade beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel

3 §

Ändringen innebär att ett nytt andra stycke införs i 3 § lagen (2009:1424) om kontroll av skyddade beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel enligt vilket regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om kravspecifikationer som avses i artikel 20.1 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 110/2008. Bemyndigandet kan användas för att meddela föreskrifter om kravspecifikationer [i enlighet med vad kommissionen har kommit fram till vid sin prövning enligt artikel 20 i förordningen 110/2008] för de skyddade geografiska beteckningarna svensk vodka, svensk akvavit och svensk punsch.

